

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluvelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

BSAG (Elävä Itämeri säätiö sr) kiittää mahdollisuudesta lausua jakeluvelvoitelain muutoksesta ja esittää alla keskeisimmät huomionsa painottuen jakeluvelvoitteen joustomekanismiin.

BSAG työskentelee hyvinvoivan Itämeren ja hyvinvoivan yhteiskunnan eteen ja on jo yli 15 vuoden ajan tehnyt yhteistyötä viljelijöiden sekä muiden alkutuotannon ja ruokajärjestelmän toimijoiden kanssa kestävämmän maatalouden ja ruoantuotannon kehittämiseksi ja edistämiseksi. Tunnistamme ilmastonmuutoksen ja äärisäiden vaikutukset ja haasteet maanviljelylle, mutta olemme myös yhdessä viljelijöiden, tutkijoiden ja neuvojien kanssa löytäneet ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä maatilojen ja koko ruokajärjestelmän resilienssin parantamiseen. Haluamme korostaa sitä, miten ilmasto-, luonto- ja Itämerikysymykset ja myös useat ratkaisut kytkeytyvät yhteen. Tämä tarkoittaa myös, että tarvitsemme entistä enemmän laajoja, kokonaiskestäviä, sektorirajat ylittäviä järjestelmätason ratkaisuja.

BSAG:lla on edustus yleistä etua edustavana jäsenenä (Type B expert, allekirjoittanut) EU komission asettamassa hiilenpoistojen sertifiointin (CRCF) asiantuntijaryhmässä (Expert Group on Carbon Removals) ja tuemme EU:n hiilenpoiston sertifiointin tavoitteita yhteismitallisen hiilensidonnan (ja rajatuin osin päästövähennysten) kriteeristön, mittariston, menetelmien ja hallintajärjestelmän kehittämiseksi niin, että se voi palvella rinnakkain eri politiikkasektorien sekä markkinoiden toimia.

Tuemme Suomen kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa ja peräänkuulutamme johdonmukaista, asteittaista ja pitkäjänteistä politiikkaa ja ilmastotavoitteita. Tästä näkökulmasta jakeluvelvoitteessa pakittaminen ja vain lyhyen aikavälin kattavat tavoitteet eivät ole oikeansuuntaisia.

Yhdymme muista lausunnonantajista erityisesti Suomen ilmastopaneelin, WWF:n ja Compensate-säätiön lausuntoihin, joissa korostetaan ilmastotoimien tarvetta ja ehdottomuutta, muistutetaan joistakin ristiriidoista lain tavoitteen ja lakiesityksen välillä ja suhtaudutaan positiivisesti jakeluvuorituksen joustomekanismiin, kunhan tiukista kriteereistä pidetään kiinni, eikä todentamisen ja hallinnoinnin kustannukset nouse kohtuuttoman suuriksi.

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

Liikenteen ilmastopäästöjen vähentäminen sitovien ilmastotavoitteiden mukaan aikataulussa tulee olla ensisijainen tavoite ja siitä on pidettävä kiinni. Ilmastotoimien on myös oltava kokonaiskestäviä Suomessa ja globaalisti. Myös synergioita ja kytkentöjä muiden sektorien kanssa tulee tunnistaa ja hyödyntää. Yksityisrahoitteisia toimia ja markkinamekanismeja ilmastotavoitteiden tueksi tulee kehittää, kokeilla ja laajentaa johdonmukaisesti, vauhdittaen siirtymää vähäfossiiliseen ja fossiilittomaan talouteen. Kuitenkin, esimerkiksi jakeluvuorituksen täyttämässä on kestävyysnäkökulmiin liittyviä ongelmia, ja toisaalta on tunnistettu mahdollisuus ohjata ilmastotoimien resursseja kotimaisiin toimiin useita sektoreita hyödyttävällä tavalla. Erityisesti maatalous ja maatilat tarvitsevat taloudellista tukea siirtymässä ilmastokestävämpään ruoantuotantoon ja maankäyttöön ja jakeluvuorituksen joustomekanismi voi potentiaalisesti olla tässä tärkeässä roolissa. Näistä syistä tuemme ehdotetunlaista joustomekanismia rajattuna kokeiluna.

On kannatettavaa, että kriteeristö, todentaminen, valvonta ja hyväksyntä linjataan ja kytketään (sikäli kun tarkoituksenmukaista) EU:n hiilenpoistojen sertifiointikehikkoon. Toki esimerkiksi mittaamiseen ja pysyvyysskriteereihin liittyen on eri asia puhutaanko maankäyttö- vai taakanjakosektorin vaikutuksista ja toimenpiteistä. Erityisesti hiilinielujen osalta tiukoista todentamis- ja pysyvyysskriteereistä täytyy pitää kiinni. Muuten on vaara, että riskeeraamme mahdollisuudet kehittää ja hyväksyttää uusia hiilinieluja kasvattavia ilmastotoimia. Tämä riski on tullut vahvasti esiin viime vuosien EU-tason keskusteluissa hiilenpoistojen sertifioinnista ja vapaaehtoisista hiilimarkkinoista. Tästä syystä on hyvä, että ainakin aluksi joustomekanismia ei sovelleta tai sovelletaan erittäin rajatusti maankäyttösektorin puolelle. Tiukat kriteerit eivät saa olla esteenä tälle kokeilulle siltä osin kun löytyy toteuttamis- ja todentamiskelpoisia ja kriteerit täyttäviä toimia. Joustomekanismitoimen kaksinkertaisuusvaatimus velvoitetun päästövähennyksen osalta on varotoimenpiteenä kannatettava, ja hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi hyväksyttävissä, vaikka esim. päästövähennyksen ja pysyvyyden suhteen epävarmuuksissa eri toimenpiteiden välillä on eroja.

EU:n hiilenpoistojen sertifiointikehikon valmistelutyössä yhteisen EU-tason sertifiointin ja rekisterin tärkeys on tunnistettu. On myös selvää, että eri toimenpiteillä (esim. turvemaiden ennallistaminen vs maataloudessa ruokintaan, lannoitukseen tai maanparannukseen liittyvät toimet) on erilaiset vaatimukset mittaamiseen ja todentamiseen liittyen. Siksi on hyvä, että toimenpiteet määritellään myös mittaamisen ja kriteeristön suhteen, kuten EU CRCF:ssä. Keskeinen kysymys on miten

varmistetaan Energiavirastolle riittävä osaaminen ja resurssit toimenpiteiden arviointiin, todentamiseen ja hallintaan. Tähän tarvitaan paitsi yhteistyötä tutkimuslaitosten ja tutkimusverkostojen kanssa, myös pitkäjänteisen strategia siihen miten Suomi aikoo EU:n hiilenpoistojen sertifiointikehystä toimeenpanna ja hyödyntää.

BSAG koordinoi Carbon Action yhteistyöalustaa, jossa mm. Ilmatieteen laitoksella on merkittävä rooli tieteellisen työn koordinoijana ja maaperän hiilensidonnan todentamisjärjestelmän kehittäjänä. Kannustamme valtioneuvostoa ja viranomaisia pohtimaan miten tämänkaltaista yhteistyöalustaa ja monitieteellistä tutkimusresurssia voisi hyödyntää joustomekanismin ja hiilensidontaa lisäävien toimien kehittämisessä, kokeiluissa ja toimeenpanossa.

Olemme mielellämme mukana jakeluvaiheen joustomekanismin jatkovalmistelussa toimenpiteiden ja todentamisen osalta. Peltomailla maaperän hiilipitoisuutta nostavat ja maan rakennetta ja mikrobiaktiivisuutta parantava toimenpiteet voivat auttaa vähentämään mm. typpilannoituksen tarvetta tai jopa suoraan typpioksiduulipäästöjä, tosin tutkimusnäyttö tästä on toistaiseksi rajallista. Tässä kyseeseen tulevat esim. maanparannuskuidut ja tiukimmat kestävyyskriteerit täyttävä biohiili. Kannustamme selvittämään toimenpiteiden osalta myös turvemaapeltojen vedenpinnan nostoa ja kosteikkoviljelyä siellä missä se on taloudellisesti ja sosioekonomisesti kestävä. Kaikenkaikkiaan toimenpiteiden osalta on hyvä seurata ja nojata EU CRCF:n työhön ja harkita ja tarkastella kaikkia soveltuvia CRCF toimenpiteitä, niiden kestävyyskriteereitä ja todentamista.

Helsingissä 25.7.2024

Baltic Sea Action Group

puolesta Kaj Granholm

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusveloitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

-

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

-

Höijer Laura
Elävä Itämeri säätiö sr (Baltic Sea Action Group BSAG)